

8. *Public Lending Right. A Briefing for Libraries* [online] [citat 28 august 2023]. Disponibil: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/exceptions-limitations/documents/plr_brief.pdf
9. *Statistica de bibliotecă 2022. Date statistice comparative privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anii 2018-2022* [online] [citat 28 august 2023]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
10. *The IFLA Position on Public Lending Right* [online] [citat 28 august 2023]. Disponibil: <https://www.ifla.org/ru/publications/the-ifla-position-on-public-lending-right-2016/>

CZU 023:331.461=135.1

EVALUARE A RISCURILOR PROFESIONALE LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

*Tatiana COȘERI,
director adjunct, BM „B.P. Hasdeu”*

Rezumat: Articolul reflectă gândirea pe bază de risc aplicată la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în domeniul securității ocupaționale. Metodologia oferă o mai bună claritate a procesului de identificare și evaluare a riscurilor la locul de muncă. Înțelegerea filozofiei de prevenire și de gestionare a riscurilor contribuie esențial la agilitatea și reziliența instituțională.

Cuvinte-cheie: risc, evaluarea riscurilor, identificarea riscurilor, matricea riscului, probabilitate, impact, hazard, securitatea ocupațională, sănătatea și securitatea în muncă, locul de muncă.

Gândirea pe bază de risc pivotază frecvent în managementul entităților ce produc bunuri și au beneficii financiare. Până nu demult, adesea, cerințele din domeniul riscurilor nu erau valorificate pe deplin în privința bibliotecilor. Convergența standardului SM SR EN ISO 9001:2015 „Sisteme de management al calității. Cerințe” oferă o nouă treaptă de dezvoltare a bibliotecilor din Republica Moldova. Cerințele standardului denotă un salt evident pentru instituțiile din domeniul nonprofit. În contextul dat, bibliotecile sunt stimulate să se preocupe de calitatea ofertelor și a serviciilor. Dimensiunea de orientare spre utilizator devine, cu precădere, o condiție esențială, indispensabilă pentru funcționare și supraviețuire.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a fost una dintre primele instituții care a regândit eficiența proceselor tehnologice, contribuind în așa mod la calitatea serviciilor/produselor și, astfel, la

satisfacerea utilizatorilor. Atributele *promptitudinea*, *corectitudinea* și *competența* pentru servicii/produse; *încrederea*, *amabilitatea* și *respectul* pentru relațiile dintre bibliotecă și utilizatori au fost percepute drept o vocație cu aplicabilitate vastă.

În traiectoria dezvoltării bibliotecii avem multe dovezi ce confirmă abordarea exigentă privind crearea de valori:

- 1) tipărirea primului raport de activitate (35 de pagini; 1898);
- 2) elaborarea regulilor de înregistrare a cititorilor și vizitelor (1898);
- 3) elaborarea și tipărirea cataloagelor: cărți pentru copii, catalogul sistematic al cărților, catalogul articolelor din revistele bibliotecii (1898);
- 4) implementarea tipizatelor de bibliotecă: cartelă de abonament, fișa pentru cărți la abonament, buletin de cerere, fișa de înregistrare a cititorului la abonament (1901);
- 5) extinderea evidenței indicatorilor statistici prin menționarea pentru prima dată a cititorilor noi, cititorilor înscriși total, anterior – doar cititorii activi (1906);
- 6) aprobarea primului Regulament de organizare (1938);
- 7) testarea modelului „Organizarea științifică a muncii”; elaborarea primelor norme ale muncii (1977-1978);
- 8) elaborarea și implementarea „Nomenclatorului dosarelor serviciilor și filialelor BM” (1990);
- 9) elaborarea primului manual de politici *Documente de reglementare a activității Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”* (1995);
- 10) implementarea sistemului de evaluare „Cel mai bun bibliotecar”, „Cea mai bună filială” (2000) și a sistemului de evaluare a contribuției BONUS (2004);
- 11) elaborarea misiunii și setului de valori (2002);
- 12) implementarea cardului unic de acces la bibliotecă (2006);
- 13) publicarea *Strategiei Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” 2008-2017* și a planului de realizare (2008);
- 14) înregistrarea logoului BM la Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală (2009), obținerea certificatului de înregistrare a mărcii (2010);

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a fost una dintre primele instituții care a regândit eficiența proceselor tehnologice, contribuind în așa mod la calitatea serviciilor/produselor și, astfel, la satisfacerea utilizatorilor.

15) elaborarea Codului serviciilor (2012) etc.

În timp, biblioteca și-a format modelul său specific de valori fundamentate pe impact. Impresionanta complexitate a eforturilor demonstrează, cu precădere, preocupările pentru eficiență. Se observă aplicarea pregnantă a managementului calității în cultura instituțională a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” printr-o serie de trăsături evidențiate în standardele actuale.

Abordările contextuale ale implementării calității la bibliotecă au fost diseminate în revista de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură *BiblioPolis* [1; 2]. Drept corolar, Biblioteca Municipală are realizări notabile în această direcție.

O componentă de maximă importanță, care sincronizează eficiența instituțională, este gândirea pe bază de risc. Această gândire devine din ce în ce mai imperativă, oferind perspective de dezvoltare. Realizarea scopurilor și obiectivelor predeterminate depind, în mare măsură, și de identificarea riscurilor. Prin identificarea riscurilor se remarcă sursele, cauzele și consecințele posibile. O particularitate a gândirii pe bază de risc este „a acționa pentru a preveni” [5].

În scopul evitării unor posibile confuzii, este important să facem distincția între *problemă* și *risc*. Astfel, problema este o dificultate care deja a apărut și are un impact în procesul de realizare a obiectivelor. Riscul este o probabilitate de apariție a unor impedimente/bariere cu consecințe nefavorabile asupra rezultatelor prestabilite. Urmare celor menționate, se manifestă o claritate vădită: dacă efectul imprevizibilului/posibilului (riscul) trece în cel al certitudinii (al faptului împlinit), atunci putem deja vorbi despre o problemă.

În ansamblul gândirii pe bază de risc rezidă și riscurile profesionale, care reprezintă estimarea probabilității de afectare a sănătății personalului, daune materiale, daune sociale și psihologice. Notabilitatea riscurilor profesionale devine esențială în atingerea celor mai bune performanțe. Mediul sigur de muncă stimulează inițiativele și creativitatea oamenilor. Se formează, cu predilecție, un spirit motivațional.

Necesitatea abordării riscurilor în sănătatea și securitatea muncii devine vizibilă odată cu respectarea unor reglementări elaborate la nivel național: *Legea securității și sănătății în muncă, Regulamentul*

*privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, Regulamentul privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă pentru lucrul la monitor, Regulile generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova etc. Aspectul proactiv al abordării riscurilor ocupaționale permite o anticipare maximă a apariției unor eventuale evenimente adverse care ar afecta sănătatea personalului de specialitate. Și în acest caz apare o incertitudine între caracteristicile *riscului* și ale *pericolului*. Conceptul de pericol exprimă situații de hazard: un proces sau fenomen periculos, activitate umană sau situație care poate cauza pierderea de vieți omenești, care poate răni sau genera alt impact asupra sănătății, care poate aduce daune infrastructurii. Un risc este probabilitatea apariției efectelor scontate ca urmare a unui pericol [3].*

Riscurile în sănătatea și securitatea în muncă au amploare variată:

- *riscuri inerente* (riscuri cauzate de fenomene naturale): fenomene meteorologice periculoase (furtuni, inundații, îngheț); fenomene distructive de origine geologică (alunecări de teren, cutremure de pământ);
- *riscuri antropice* (riscuri cauzate de om): accidente, incendii, căderi de obiecte (rafturi, polițe, resurse informaționale), aplicarea inadecvată a echipamentului (computer, imprimantă, videoproiector), nerespectarea rigorilor în securitatea și sănătatea în muncă;
- *riscuri fizice*: încărcarea/descărcarea resurselor informaționale, încărcarea/descărcarea bunurilor, poziționarea îndelungată pe scaun, lucrul la calculatoare, iluminare neadecvată a locului de muncă, factori de temperaturi variabile, factori microclimatici și chimici specifici, sistemul de ventilare.
- *riscuri emoționale*: conflicte cu personalul de specialitate, conflicte între bibliotecari și utilizatori.

Prin cunoașterea acestora se evidențiază diverse opțiuni de acțiune: evitarea, asumarea, eliminarea. Decizia dată elucidează concepția vastă a Bibliotecii Municipale din perspectiva

îmbunătățirii continue prin schimbare și inovare, minimalizarea efectelor riscurilor, dar și o mai bună gestionare și dezvoltare a capacităților de cauză-efect la aceste riscuri.

Evaluarea riscurilor în securitatea ocupațională a personalului Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” asigură un cadru comun de descriere a proceselor de identificare, de analiză și răspuns la riscurile posibile. Procesul de evaluare a riscurilor ocupaționale a inclus următorii pași [4]:

- 1) identificarea riscurilor;
- 2) evaluarea riscurilor;
- 3) prioritizarea riscurilor;
- 4) evaluarea impactului riscului.

Identificarea riscurilor

Probabilitatea apariției riscului se realizează în baza analizei de hazard: istoricul sau antecedentele situațiilor de risc, recomandările experților (prescripțiile, procesele verbale ale entităților de resort), recomandările managerilor superior și intermediari, analiza fluctuației personalului și, în mod special, a cauzelor plecării de la bibliotecă.

În scopul evaluării riscurilor la Biblioteca Municipală și atribuirii gradului de impact, au fost realizate mai multe studii ale locului de muncă:

- Studiu de fezabilitate;
- Studiu de fezabilitate;
- Evaluarea locurilor de muncă;
- Analiza avariilor, neconformităților, consumului de energie electrică și apă.

Studiul de fezabilitate s-a axat pe evaluarea stării tehnice a spațiilor și a rețelelor inginerești. Studiul a fost inițiat pentru a constata, prin prisma controlului managerial intern, soluții rezonabile și pertinente de remediere, îmbunătățire a situației. Dovezile colectate au stat la baza constatărilor și recomandărilor pentru fiecare încăpere. În intervențiile la fața locului au fost depistate următoarele tipuri de neconformități:

- (1) *majoră*: neîndeplinirea mai multor cerințe, ceea ce afectează capacitatea de realizare a obiectivelor stabilite, influențează calitatea activităților desfășurate, așteptările și satisfacerea utilizatorilor;

- (2) *minoră*: neîndeplinirea unei cerințe care nu afectează capacitatea de realizare a obiectivelor stabilite.

Clasificarea constatărilor și recomandărilor s-a efectuat reiesind din următoarele considerente:

- (1) *prioritate înaltă*: riscurile sunt semnificative pentru activitate, astfel încât necesită atenția imediată din partea conducerii;
- (2) *prioritate medie*: riscurile nu necesită o acțiune imediată, dar trebuie gestionate în timp util;
- (3) *prioritate scăzută*: există o abatere, o deficiență, dar printr-un control comprehensiv nu vor exista pierderi materiale.

Spațiile și rețelele ingineresti au fost evaluate conform etapelor:

- a) colectarea datelor despre spațiile BM: metraj și reparații efectuate;
- b) ieșirile în teren pentru colectarea dovezilor;
- c) constatarea disfuncționalităților;
- d) oferirea recomandărilor cu privire la îmbunătățirea situației și remedierea acesteia.

Studiul de fezabilitate a evidențiat următoarele aspecte ale infrastructurii, care pot afecta sănătatea personalului:

- *Sistem ingineresc*. Riscuri: inundații, apariția mucegaiului, electrocutare;
- *Sistem de scurgere*. Riscuri: inundații, apariția mucegaiului, electrocutare, deteriorarea resurselor informaționale;
- *Sistemul electric*. Riscuri: electrocutare, incendii;
- *Sistem termic*. Riscuri: umiditatea aerului, apariția igrasiei, îmbolnăvirea personalului, deteriorarea resurselor informaționale și a mobilierului;
- *Sistemul de iluminare artificială*. Riscuri: instalații electrice deteriorate/învechite care duc la apariția problemelor de vizualizare (scăderea vederii personalului);
- *Sistemul de iluminare natural*. Riscuri: geamuri din lemn cu fisuri, geamuri din PVC neizolate care determină temperaturi joase în încăperi, apariția igrasiei, îmbolnăvirea personalului, deteriorarea resurselor;
- *Praf*. Riscuri: poluarea aerului, îmbolnăvirea personalului;
- *Fluxul de aer*. Riscuri: miros neplăcut în încăperi drept urmare a avariilor, miros de la sistemul de canalizare, lipsa ventilării.

Pentru prima dată, a fost efectuat *Studiul de fezabilitate* pentru modernizarea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, care a avut următoarele obiective:

- (1) analiza stării actuale a Bibliotecii Municipale (inclusiv filialele) și elaborarea unei viziuni privind dezvoltarea durabilă a instituției;
- (2) fundamentarea necesității investițiilor economice, biblioteconomice, culturale, arhitecturale a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”;
- (3) identificarea posibilităților de extindere a serviciilor culturale, educaționale, alfabetizare digitală și biblioteconomică pentru personalul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Chestionarul de fezabilitate a fost completat pentru toate spațiile Bibliotecii Municipale cu indicarea următoarelor componente: date generale, aspect arhitectural, aspect energetic, aspect tehnic, aspect social. Studiul a identificat următoarele profiluri vulnerabile: iluminare, praf, ventilare, umiditatea aerului.

O altă analiză constituie *Expertiza tehnică* a clădirii din bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 148, care a avut următoarele sarcini:

- (1) examinarea stării tehnice a elementelor de construcție și corespunderea lor cerințelor normative în vigoare;
- (2) aprecierea gradului de degradare a elementelor de construcție și posibilitatea de a le include în procesul de efectuare a lucrărilor de renovare/restaurare;
- (3) elaborarea recomandărilor tehnice privind consolidarea elementelor de construcție.

Drept urmare a expertizei, au fost determinate următoarele:

- a) categoria de importanță a clădirii: „C” (normală);
- b) condițiile seismice a terenului: în urma acțiunilor seismice clădirea a fost deteriorată în proporție de 15-30%;
- c) condiții geologice și hidrologice: pământ nisipos-argilos;
- d) caracteristicile construcției: piatră calcaroasă, cărămidă, plăci de beton, acoperiș din lemn, pereții despărțitori din cărămidă și schelet din lemn.

Rezultatele expertizei tehnice au accentuat probabilitatea aparițiilor riscurilor care ar avea un impact asupra sănătății și securității personalului: alunecări de teren, căderea tencuielii, căderea podului, sistem de ventilare insuficient.

O altă estimare a riscurilor aplicată la Biblioteca Municipală este *Evaluarea locurilor de muncă*, efectuată prin trei modalități:

I. *Realizarea măsurărilor privind gradul nocivității de către entitățile autoritare. Investigații instrumentale.* Utilizând echipamentul special, profesioniștii în domeniu au măsurat gradul nocivității la filialele BM. Starea de fapt a fost comparată cu cerințele actelor normative (*Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile* (cu anexe) (Hotărârea Guvernului nr. 1335 din 10.10.2002); *Regulamentul privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă pentru lucrul la monitor* (Hotărârea Guvernului nr. 819/2016); NCM C.04.02-2005 *Iluminatul natural și artificial*; NCM E.03.02-2014 *Protecția împotriva incendiilor a clădirilor și instalațiilor etc.*). Rezultatele investigațiilor instrumentale efectuate denotă depășirile normativelor sanitare:

- a) intensitatea câmpului electromagnetic: în unele filiale au fost identificate depășiri ale nivelului admisibil;
- b) intensitatea câmpului electric: în unele filiale au fost identificate depășiri ale nivelului admisibil;
- c) iluminarea artificială: în unele filiale s-a depistat iluminare artificială insuficientă;
- d) aerul în zonele de lucru: în unele filiale parametrii de microclimă nu corespund cerințelor;
- e) sistemul de ventilare mecanică: nefuncțional în toate filialele;
- f) umiditate sporită: în unele filiale au fost identificate depășiri ale parametrilor admisibili, ceea ce creează condiții pentru apariția igrasiei.

II. *Metoda expres efectuată de BM:* comisia pentru evaluarea expresă a lucrărilor și locurilor de muncă în condiții grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare. În conformitate cu Codul Muncii al RM, art. 121 și 139; Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, art. 18; Legea salarizării nr. 847 din 14.02.2002, art. 15; Hotărârea Guvernului RM nr. 1335 din 10 octombrie 2002 privind Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile; Hotărârea Guvernului nr. 1487 din 31 decembrie 2004 și Convenția colectivă (nivel de ramură) cu modificările ulterioare,

comisia a stabilit următoarele lucrări și locuri de muncă cu condiții nefavorabile:

- a) lucrul în depozitele de cărți și în încăperile unde se păstrează colecții de cărți, reviste, ziare cu concentrație de praf, bacterii de carte veche;
- b) lucrul cu publicațiile care circulă la cititori și sunt surse de infecție;
- c) toxicitatea vopselelor tipografice de pe documente cu plumb și stronțiu;
- d) lucrul cu monitoarele computerelor, scanere, aparate de multiplicat;
- e) lucrul cu substanțe chimice, spălatul manual, dezinfectarea încăperilor și a grupului sanitar.

III. *Completarea de către specialistul în sănătatea și securitatea muncii a Fișei condițiilor de muncă la locul de muncă* conform Anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile. Fiecare loc de muncă la BM a fost evaluat prin prisma a trei nocivități:

- (1) substanțe chimice nocive;
- (2) praf;
- (3) microclimă: temperatura aerului, umiditatea aerului.

Specialistul în securitatea și sănătatea în muncă a utilizat, în procesul de evaluare, rigorile stipulate în anexă. Ca rezultat, au fost sintetizate următoarele date: valorile indicatorilor nu corespund normelor și pot afecta sănătatea personalului. Datele servesc drept dovadă a diagnosticării locurilor de muncă și completează deciziile comisiei pentru evaluarea expresă a lucrărilor și locurilor de muncă în condiții grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare.

Analiza avariilor, neconformităților, consumului de energie electrică și apă înregistrate pe parcursul a mai mulți ani semnalizează factorii și/sau sursele care ar afecta securitatea muncii la Biblioteca Municipală. Componentele cu cele mai frecvente abateri sunt:

- (a) apă și canalizare, robinete(circa 150 per an): riscul inundațiilor, deteriorarea resurselor;
- (b) sistem de iluminare artificială (circa 200 per an): riscul aparițiilor problemelor de sănătate ale personalului;

- (c) sistemul termic (circa 20 per an): riscul apariției mucegaiului, problemelor de sănătate ale personalului, creșterea gradului de umiditate;
- (d) sistemul de iluminare naturală (geamuri) (circa 15 per an): riscul apariției mucegaiului, problemelor de sănătate ale personalului.

Examinarea consumului în exces al curentului electric și al apei permite de a depista avariile mai puțin vizibile, deteriorarea sistemului de măsurare (contoare). Estimările cantitative ale impactului riscului sunt surse de documentare și de prevenire ulterioară a neconformităților.

Analiza cantitativă a frecvenței îmbolnăvirii personalului Bibliotecii Municipale caracterizează prezența factorilor nocivi. Rata majoră de indisponibilitate la locul de muncă este o directivă pentru înlăturarea normelor neadmisibile, cât și pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Spectrul de evaluări efectuate prin metode experimentale (efectuate de experți) și de monitorizare (efectuate de Secția logistică) au apreciat probabilitățile producerii riscurilor care afectează sănătatea personalului, care pot genera, de asemenea, și daune materiale. Inerent și implicit, au fost identificate sursele de risc, cauzele, natura și intensitatea lor, potențialele consecințe. Identificarea riscurilor este un proces permanent, care permite bibliotecii să cunoască aspectele disfuncționale.

Ignorarea lor în viitor pot genera consecințe cu impact ridicat intolerabil. Riscurile se transformă în incidente, dacă nu sunt tratate corespunzător.

Prin abordarea riguroasă și constantă privind securitatea și sănătatea în muncă la nivelul tuturor structurilor, Biblioteca Municipală efectuează un control eficient, un audit intern

asupra reducerii factorilor de risc. Un rol esențial are și personalul prin implementarea/respectarea rigorilor esențiale de acțiune, de implicare, de prevenire, cât și prin responsabilizare.

Evaluarea și prioritizarea riscurilor

Calcularea riscului este necesară pentru evaluarea lui, pentru stabilirea gradului de impact și pentru elaborarea scenariilor de

Identificarea riscurilor este un proces permanent, care permite bibliotecii să cunoască aspectele disfuncționale. Ignorarea lor în viitor pot genera consecințe cu impact ridicat intolerabil. Riscurile se transformă în incidente, dacă nu sunt tratate corespunzător.

acțiune. La Biblioteca Municipală, riscul ocupațional este exprimat matematic conform următoarei formule:

$$Risc = Impact \times Probabilitatea \text{ de apariție a situației.}$$

Formula utilizată prezintă riscul calculat ca produs între impact și probabilitate. Rezultatele obținute sunt utilizate pentru algoritmul de acțiune și remediere a situației create.

Astfel, la elucidarea și abordarea sistemică a riscului se aplică *descriptorii de impact* (A) și *de probabilitate* (B) cu o scală de trei trepte:

Tabelul nr. 1

A. Stabilirea nivelului de impact (gravitatea consecințelor)	B. Estimarea probabilității apariției riscului
Valoare 1 = scăzut (S)	Valoare 1 = scăzută (S)
Valoare 2 = mediu (M)	Valoare 2 = medie (M)
Valoare 3 = ridicat (R)	Valoare 3 = ridicată (R)

Instrumentul recomandat pentru reprezentarea, compararea și, ulterior, ierarhizarea scenariilor riscurilor este *matricea* – o reprezentare grafică a scorurilor agregate ale impactului și probabilității.

Conform matricei, impactul este situat pe o axă verticală, iar probabilitatea – pe o axă orizontală. În cadrul matricei, sunt reprezentate scorurile agregate ale impactului și ale probabilității. Biblioteca Municipală utilizează scala calitativă exprimată prin 3 trepte – instrument recomandat pentru entitățile care fac primii pași în managementul riscurilor. Matricea reflectă schematic riscul prin 3 trepte și 9 valori, care generează, de asemenea, tipologia riscurilor: scăzut, mediu, ridicat. Prin tehnica semaforului, se reflectă gradul de acțiune și de operativitate:

Tabelul nr. 2

ridicat	3 (SR)	6 (MR)	9 (RR)
mediu	2 (SM)	4 (MM)	6 (RM)
scăzut	1 (SS)	2 (MS)	3 (RS)
	scăzută	medie	ridicăță

Riscurile sunt gestionate din perspectiva celor trei parametri:

- *tolerabile* (scăzut) = puțin importante și acceptate, acționare în cele din urmă. Nivelul 1-2, culoare verde;

- *tolerabil mediu* (mediu) = necesare și tratate, diminuate, acțiune mai târziu. Nivelul 3-4, culoare galbenă;
- *intolerabil* (ridicat) = vitale, acțiune rapidă. Nivelul 6-9, culoare roșie.

Evaluarea impactului riscurilor

Procesul de identificare a riscurilor a permis scanarea locurilor de muncă, condițiilor de muncă și a vizat/identificat factorii care influențează spiritul/mediul de muncă. Matricea riscurilor, drept urmare a evaluării locurilor de muncă, determină impactul unui hazard exprimat prin 9 valori. Nivelul de toleranță la risc / nivelul acceptabil de expunere la risc în corelație cu tipologia riscurilor și cu gradul de acțiune este prezentat în *Tabelul nr. 3*:

Tabelul nr. 3

Risc	Impact	Proba- bilitate	Matricea riscului	
Electrocutare	2	2	4	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Câmpuri magnetice ale calculatoarelor	2	1	2	Tolerabil (scăzut). Acceptate.
Substanțe periculoase provenite de la tonerul, cartușele pentru imprimanta cu jet de cerneală	2	1	2	Tolerabil (scăzut). Acceptate.
Incendii	3	3	9	Intolerabil. Necesită acțiune rapidă.
Inundații (avarii în sistemul de apeduct și canalizare)	3	2	6	Intolerabil. Necesită acțiune rapidă.
Cutremur	2	2	4	Tolerabil mediu.
Căderea tencuiei	3	1	3	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Căderea rafturilor	2	2	4	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Căderea resurselor informaționale	2	1	2	Tolerabil (scăzut). Acceptate.

Risc	Impact	Probabilitate	Matricea riscului	
Alunecare (ghețuș, umezeală)	2	1	2	Tolerabil (scăzut). Acceptate.
Munca sedentară (ponderea majoră de ședere pe scaun)	2	1	2	Tolerabil (scăzut). Acceptate.
Munca în colecții (praf, cerneală de la tipar)	2	3	6	Intolerabil. Necesită măsuri de control pe termen lung.
Apariția insectelor, rozătoarelor în spațiile bibliotecilor	2	2	4	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Temperaturi înalte	2	2	4	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Temperaturi joase	2	2	4	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Sistemul de iluminare	2	2	4	Tolerabil mediu. Necesită monitorizare, măsuri de control pe termen lung și prudență.
Igrasie (ciuperci saprofite)	3	3	9	Intolerabil. Necesită acțiune rapidă.
Intoxicații cu componente chimici	2	1	2	Tolerabil.
Efort dinamic la îndeplinirea sarcinii de muncă	2	1	2	Tolerabil.
Suprasolicitare fizică (surmenaj)	2	2	4	Tolerabil mediu. Realizarea într-o perioadă scurtă sau izolat.
Agresiune psihologică și fizică	2	2	4	Tolerabil mediu.

În procesul tehnologic de evaluare a riscurilor în domeniul sănătății și securității ocupaționale, Biblioteca Municipală s-a bazat pe răspunsul la următoarele întrebări fundamentale:

- Care este probabilitatea apariției riscului?
- Care sunt factorii care duc la apariția riscurilor?
- Care sunt consecințele riscului?

Utilizarea metodelor experimentale și a celor empirice a permis instituției să stabilească ierarhia riscurilor prin prioritizarea

lor în funcție de toleranță. De fapt, filozofia dată este promovată și în standardul ISO 31000 pentru managementul riscurilor. Standardul orientează, oferă un prototip pentru diverse entități, inclusiv culturale și educaționale, pentru aplicarea unui sistem de management al riscurilor. În mod special – pentru analiza, detectarea și prevenirea diferitelor situații de risc. Gândirea bazată pe riscuri în sănătatea și securitatea în muncă este abordată, de asemenea, în standardul ISO 45001 „Sistemul de management al sănătății și securității în muncă”. Elaborat în conformitate cu liniile directoare ale Organizației Internaționale a Muncii, standardul ajută la îmbunătățirea performanței, la prevenirea riscurilor și la asigurarea locurilor de muncă sigure. Respectarea cerințelor din resursele standardizate în managementul riscurilor a argumentat, încă o dată, că Biblioteca Municipală este preocupată de calitatea mediului de muncă și respectă în măsura posibilităților recomandările stipulate.

Cunoașterea matricei riscurilor aduce mai multe beneficii bibliotecii:

- reducerea incidentelor la locul de muncă;
- reducerea absenteismului și a fluctuației de personal;
- îmbunătățirea, în mod proactiv, a sănătății și a securității în muncă;
- creșterea moralului și a productivității personalului;
- oferirea personalului încrederii și a stabilității.

Traectoria pe care o parcurge Biblioteca Municipală în acest domeniu este recomandată și de cadrul normativ național. Nerespectarea lui poate afecta managementul instituțional și eroda credibilitatea acesteia în fața comunității. Inerent, poate genera chiar și sancțiuni administrative sau legale, conform legislației în vigoare.

Reperete diagnosticate, cât și cele reglementate, determină politica bibliotecii în sănătatea și securitatea ocupațională. Informațiile documentate elaborate (*Instrucțiune privind măsurile de apărare împotriva incendiilor; Reguli de securitate în raport cu instalațiile electrice; Cerințe minime generale privind semnalizarea de securitate și sănătate la locul de muncă; Instrucțiune privind securitatea și sănătatea ocupațională în condițiile muncii la distanță; Regulamentul cu privire la stabilirea atribuțiilor în domeniul securității și sănătății în muncă a personalului de conducere, de execuție, specialistului în securitatea și sănătatea muncii; Instrucțiuni*

de securitate și sănătate în muncă pentru toate funcțiile și lucrările desfășurate în unitate; Regulamentul privind modul de organizare a activităților de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă a personalului Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”; Instrucțiune pentru acordarea primului ajutor medical; Reguli de comportament în caz de cutremur) reprezintă un ansamblu unitar și coerent ce ghidează bibliotecarii. Sunt un suport comun pe care fiecare persoană trebuie să-și asume respectarea în vederea securității sale și a colegilor.

Identificarea, evaluarea și gestionarea riscurilor din domeniul sănătății și securității în muncă a personalului sunt esențiale pentru Biblioteca Municipală. Acest proces este și o oportunitate pentru a înțelege nevoile relevante sectorului dat, pentru a constitui agilitatea și reziliența instituțională.

Referințe bibliografice

1. COȘERI, Tatiana. Abordarea bazată pe proces – esența managementului calității documentat. In: *BiblioPolis*. 2020, vol. 76, nr. 1, pp. 66-86. ISSN 1811-900X.
2. COȘERI, Tatiana. Gândirea pe bază de risc în managementul calității. In: *BiblioPolis*. 2020, vol. 79, nr. 4, pp. 20-29. ISSN 1811-900X.
3. EȘANU, Ludmila, DANDARA, Adriana. Identificarea pericolelor și evaluarea riscurilor la locurile de muncă. In: *Conferința Jubiliară Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților consacrată celei de-a 50-a Aniversări a U.T.M., 20-21 octombrie 2014*. Universitatea Tehnică a Moldovei. Chișinău: Tehnica-UTM, 2015, pp. 174-177.
4. SHAYB, Hezy. Managementul riscului – identificare, evaluare și reacții la risc. In: *Economica*. 2019, nr. 1, pp. 58-70.
5. SM SR EN ISO 9001 : 2015 Sisteme de management al calității. Cerințe. Adoptat 23.10.2015. Chișinău, 2015. 40 p.